

Na širém moři soudobých skladeb

Klavíristka Barbora K. Sejáková, její vzory a inspirace

Nejenže precizně hraje, precizně se i vyjadřuje. Není divu, vždyť kromě klavíru se v dětství věnovala též literárním pokusům. Dokonce získala několik cen, ovšem nesrovnatelných s vavříny za své dospělé výkony nad klaviaturou. Absolventka Pražské konzervatoře a AMU, ale i studentka berlínské Hochschule der Künste a salcburského Mozarteu uspěla jak doma (namátkou 1. cena ze Soutěže B. Martinů 1999), tak ve světě (například 2. cena na Festivalu de Bourgogne téhož roku). Koncertuje sólově i komorně, natáčí pro rozhlas i televizi; byla zařazena na Prémiovou listinu mladých interpretů, je členkou Umělecké besedy. Tvrdošíjnost, s níž se věnuje soudobé hudbě, je obdivuhodná.

TEXT: JIŘÍ VEJVODA

Možná i na úkor obecné popularity se docela tvrdošíjně věnujete provádění a popularizaci soudobé hudby. Klement Slavický, Luboš Sluka, ale i mladý autor Lukáš Sommer, to jsou jen někteří z výčtu těch, jejichž skladby jste nastudovala. Kdo, kdy a co složil přímo pro vás?

V poslední době to byla třeba Sonáta Lukáše Matouška, Sonatina Luboše Sluky, Variace Zdeňka Zahradníka. Jsou

to vynikající skladby, které si za krátkou dobu svého života už našly další interprety, a to dokonce v zahraničí. Je tak inspirativní být se skladatelem u zrodu díla a je nádherné a neopakovatelné být u prvního představení skladby publiku. Nesmírně mě těší spolupráce se skladateli a vážím si toho, že každý rok uvádím několik premiér. Zrovna tento týden se mi sešly dvě – Etudy pro klavír Jana Berana a Biblické písně Luboše Sluky, které provedeme

s Romanem Janálem na Dnech soudobé hudby Společnosti českých skladatelů. Vedle tohoto spolku se uvádění nové hudby systematicky věnuje také Umělecká beseda.

Je vaším protikladem k zaměření na soudobou hudbu láska ke Scarlattimu, Dusíkovi? Tvoří protiváhu, podnětný kontrast?

Po dnech či týdnech na širém moři soudobých skladeb vždycky nakonec

zatoužím zajít ke studánce, spočinout v klidných vodách, napít se z pramene. Rozhodně potřebuji k životu Mozarta. Dusík mě nepřestane fascinovat svým novátorstvím jak v klavírní faktuře, tak v rytmice a harmonii. Spousta jeho postupů působí moderně i v kontextu hudby 20. století. Objevila jsem ho pro sebe díky finskému festivalu v Kuhmu, který si u mě objednal vedle Janáčka, Martinů, Slavického, Korteho a Nováka také Dusíkovu rozsáhlou čtyřicetiminutovou klavírní sonátu Návrat do Paříže. Finské publikum tehdy projevilo velké nadšení, evidentně je česká hudba ohromila.

Jako klavíristka už máte s vystupováním značné zkušenosti. Trpíte přesto před koncertem trémou? A pokud ano, jak ji zažehnáváte? Máte své rituály, svůj amulet?

Tréma je fajn, mám ji ráda. Ke koncertnímu životu patří. Je dobrým znamením, že duch i tělo soustředí všechny své síly k danému důležitému okamžiku.

Nejste jen umělkyní, ale také matkou tří dcer, manželkou. Kdy a kde doma hrajete či studujete nový repertoár, jak se na vystoupení koncentrujete?

Cvičit se dá v lese, u rybníka, na kopci, na letišti... Při studiu nového repertoáru jsou zrovna taková místa jako stvořená k hloubání o tom, co a proč chci říct. Samozřejmě součástí procesu je také každodenní práce s nástrojem. Nejvíc práce udělám dopoledne, kdy jsou děti ve škole. Když ale nastane naléhavá potřeba, můžu klidně cvičit do sluchátek třeba o půlnoci. Rodina je velmi tolerantní a podporující.

Proč jste si vlastně jako dítě či mladá slečna vybrala hudbu, a nikoli jiný obor lidské činnosti, třeba vědu nebo sport? A když už hudbu, proč právě klavír, a nikoli jiný hudební nástroj?

Už ve čtyřech letech jsem měla jasno a rodičům jsem tvrdošíjně opakovala, že budu klavíristkou. Kdekoliv se nacházel klavír, ve školce či na návštěvách, museli

mě od nástroje po hodinách „úžasných“ improvizací odhánět. Doma jsme ovšem klavír neměli. Pochopitelně jsem o něj vytrvale loudila, ale maminka se už v mládí zapřísahala, že své vlastní děti ochrání od psychických traumat, která zažívala jako dítě na koncertech lidové školy umění. Dobře to dopadlo, rodiče jsem nakonec přemluvila. Jako dítě jsem se věnovala taky komponování, hrála jsem na varhany, posbírala jsem pár cen na dětských literárních soutěžích, ale klavír byl vždycky láskou číslo jedna. Kdybych si měla vybrat znovu, vyberu si stejně.

Je zřejmé, že významnou roli na prahu vaší umělecké dráhy sehrál profesor Emil Leichner. Jako klavírní virtuos i jako člověk. Co dnes, s odstupem doby, považujete za klíčový vklad, kterým vás vybavil?

Emil Leichner byl a zůstává mým hudebním otcem. Fantazie, zvuková představitivost, vášně, hledačství, odvaha, pevná vůle, to je jen malý vzorek hodnot, které ve svých žácích rozvíjel. Věnoval

Foto: Lukáš Hurník

nám obrovské množství času a obrovský kus svého srdce. O klavíristech se říká, že jsou individualisté, ale pan profesor v nás pěstoval týmového ducha. Na soutěže nás vysílal zásadně ve skupině. Hráli jsme jeden za všechny a všichni za jednoho. Ostatní soutěžící nám říkali „lechnerovci“.

K vašim kolegům, přátelům, možná mentorům později patřil – kromě jiných – další znalec a ctitel díla Bohuslava Martinů, skladatel, klavírista, originální myslitel a publicista Oldřich František Korte. Co vám debaty s ním, ať už o hudbě, nebo o životě, daly?

Oldřich František Korte napsal knihu o slavných osobnostech Chodící legendy a on sám byl přítom chodící legendou. Považuji za velké štěstí, že jsme se potkali nad jeho klavírní sonátou a později pak často nejen nad jeho hudbou, ale také třeba u čaje, který se většinou protáhl na sedm osm hodin. Mám od něj schovaných několik dopisů, jeden má přes dvacet stránek. On byl neuvěřitelný vypravěč a dokázal brilantně přemýšlet o době minulé i současné. Vhled do padesátých, šedesátých, sedmdesátých let 20. století mi v mládí nedaly knížky ani hodiny dějepisu, ale setkávání s žijícími legendami – Oldřichem F. Kortem, Lubošem Slukou, Zdeňkem Šestákem, Lukášem Matouškem, Ivanou Loudovou, Jiřím Smutným. A ovšem s Milanem Slavickým, se kterým jsem se potkávala nejprve nad disertací o klavírním díle Klementa Slavickeho a později také nad jeho úžasnou hudbou.

Kromě sólových koncertů vás mohou diváci vidat a slyšet v několika komorních souborech. Zaměřím se nejprve na Trio Bergerettes, které existuje už přes dvacet let. S jakými představami jste jej zakládali – a zůstali jste jim věrni, nebo se trio, jeho složení a jeho repertoár, časem posunulo, měnilo?

Trio Bergerettes vzniklo na jaře 2001 a hned ve stejném roce se nám podařilo zvítězit v Soutěži Bohuslava Martinů. Na

Se Zdeňkem Zahradníkem (2022), foto: Roman Křištof

koncertě vítězů byl přítomen sám slavný Harry Halbreich, belgický muzikolog a autor katalogu děl Bohuslava Martinů. Nadšen našim provedením Bergerettes, rovnou přišel s nápadem: „Měli byste se jmenovat Bergerettes.“ „Můžeme?“ obrátili jsme se na vedle stojícího Aleše Březinu, ředitele Institutu Bohuslava Martinů. „Proč ne? Domluveno,“ řekl Aleš Březina, a tak od té chvíle neseme jméno slavného tria Bohuslava Martinů. V repertoáru máme desítky hodin klasické a romantické triové literatury i díla skladatelů 20. a 21. století, jako kompletní triové dílo Bohuslava Martinů, Luboše Sluky a Milana Slavického, dále tria Ivana Kurze, Zdeňka Zahradníka, Lukáše Matouška, Lukáše Hurníka, ale také

třeba současného norského skladatele Lasseho Thoresena, jehož trio jsme hráli v české premiéře. Dvaadvacet let spolu, to už je kus života.

Kratší historii má Halíř Trio. O tomto skvělém virtuosovi jsem sice věděl, ale hlubší zájem o něj ve mně probudil – paradoxně – až španělský houslista Eduardo García Salas. Byl právě on iniciátorem založení tohoto tria, oslovil vás ke spolupráci? Halíř Trio působí na umělecké scéně od roku 2016. Já jsem přistoupila do rozjetého vlaku teprve loni. Po tragickém úmrtí klavíristy Václava Máchy hledali, kdo by s nimi jel na turné do Španělska,

a už jsme spolu zůstali. Ano, Eduardo je neuvěřitelným hnacím motorem tria, ohňostrojem nápadů a skvělým muzikantem, který pořád někam cestuje a všude zásadně s houslemi. Violoncellistka Jana Podolská pochází ze Slovenska a působí jako koncertní mistryně Severočeské filharmonie Teplice. V triu nás pojí nejen společné hudební cítění, ale taky společný smysl pro dobrodružství. O našich zájezdech by se měla napsat kniha!

Z výše řečeného je zřejmé, proč se na repertoáru Halíř Trio objevil i u nás málo známý španělský skladatel Enrique Granados. Zjevně jeho tvorbu považujete za pozoruhodnou, pokud si ji v rámci jednoho koncertního programu troufnete poměřit s dílem Antonína Dvořáka... Čím je podnětná, čím vyniká?

Granadosova tvorba je opravdu pozoruhodná. Originální, novátorská, nápaditá, nesvázaná pravidly. Jestli se v tomto ohledu něčemu podobá, tak tvorbě Dusíkově, který měl těžiště tvorby okolo roku 1800, Granados kolem roku 1900. Trio považoval za své nejlepší dílo.

Mluvíce o Granadosovi, lze se dočíst, že smrt jako by jej zastihla dílem náhody. Pařížskou premiéru jeho opery zhatila první světová válka; uspěl s ní v Americe, kde se kvůli tomu pozdržel; cestou domů se tak dostal na loď, kterou v kanále La Manche potopila německá ponorka... Věříte na osud? Je ve vašem životě něco, čemu jste se – v dobrém či zlém – takříkajíc nemohla vyhnout, co si vás prostě našlo? Věříte na náhody, anebo podle vás neexistují?

Jistě je, že všichni jsme navzájem propojeni. Zvolíte si jednu z tisíce možností, a ovlivníte tím svůj život, ale taky spoustu dalších lidí, přírodu, planetu. Fascinuje mě ta křehká rovnováha. A věřím v Boha.

Abychom nekončili zadumaně, závěrem odlehčím. Když jsem se na náš rozhovor připravoval,

Luboš Sluka a Trio Bergerettes (2019), foto: Roman Křištof

S Lukášem Matouškem (2018), foto: Roman Křištof

nejenže jsem přečetl všemožné podklady, poslouchal vaše výkony na pódiu či v nahrávacím studiu. Napadlo mě zjistit, jste-li přítomna i na sociálních sítích. A vida! Na svém profilu jste se podělila o říjnové dojmy z vašeho balkonu:

„... jahody, rajčátka, papriky, mrkve, mandarinky a zatím jeden zralý fík; k dokonalému štěstí mi chybí už jen datlová palma.“ Mýlím se, když řeknu, že jinak je ale váš život v podstatě šťastný, naplněný? Rozhodně je za co být vděčná. ☒